

STANDPUNT

Commentaar op het wetsontwerp houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie (= *potpourri V*) (Parl. St. Kamer 2016-17, nr. 54-2259/001).

Studiedienst Orde van Vlaamse Balies (bestuurder Dirk CHABOT, Bart COPPEIN, Philippe GÉRARD, Thomas INCALZA, Twyla QUÉVA, Isabelle VANTOMME en Sofie VERHERSTRAETEN)

Brussel, 6 februari 2017¹

---

¹ Contactpersoon: bart.coppein@ordevanvlaamsebalies.be

Ten geleide

In voorliggend standpunt lijst de Orde van Vlaamse Balies (*hierna: OVB*) haar commentaar op met betrekking tot het wetsontwerp houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie (*hierna: wetsontwerp*).

De OVB benadrukt eens te meer dat zij, net zoals bij de vorige potpourri-wetsontwerpen het geval was, constructieve feedback wil geven en de minister voluit wil steunen in zijn streven om Justitie naar de 21ste eeuw te brengen.

Tal van bepalingen uit het wetsontwerp kunnen vanuit dat oogpunt de volmondige goedkeuring wegdragen van de OVB. In het bijzonder betreft het:

- artikelen 110-114 omtrent verzoeken van grensoverschrijdende maatregelen inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid en de bescherming van kinderen: *de OVB verheugt zich dat werk werd gemaakt van deze proceseconomische vooruitgang die bovendien de Belgische wetgeving meer in overeenstemming brengt met de internationale regelgeving;*

- artikel 148 over de tussenvonnissen: *de OVB acht deze wettelijke verduidelijking noodzakelijk om de discussie binnen de rechtsleer ter zake te beslissen;*

- artikel 153 over de veralgemening van de korte debatten-rechtspleging op de inleidingszitting hoger beroep: *de OVB gaat akkoord met de voorgestelde wijziging;*

- artikelen 158 over de keuze voor de actieve rechter: *de OVB kan zich ook in deze achter de keuze van de wetgever scharen;*

- artikel 162 over de toekenning van verjaringsstuitende werking aan de aanmaning door de advocaat in de nieuwe procedure invordering van onbetwiste geldschulden: *de OVB is principieel voorstander van de toekenning van verjaringsstuitende werking aan de aanmaning door de advocaat en bepleit in het algemeen een verdere uitbreiding van de draagwijdte van artikel 2244 B.W..*

* * *

Met een aantal bepalingen uit het wetsontwerp heeft de OVB daarentegen meer moeite en vraagt zij een bijsturing in de door haar gewenste zin. Die bepalingen worden hierna toegelicht.

Titel 4 - Wijziging van het Wetboek van internationaal privaatrecht

Artikelen 48 tot en met 60 van het wetsontwerp beogen:

- enerzijds de verwijzingsregels voor de vaststelling van de naam en voornamen in lijn te brengen met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens;
- anderzijds uniformisering door de overname van bevoegdheids- en collisieregels van Europese verordeningen inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed, onderhoudsverplichtingen, erfopvolging en verbintenissen.

De OVB gaat principieel akkoord met de voorgestelde wijzigingen aan het Wetboek van internationaal privaatrecht (*hierna: WIPR*), al wijst ze erop dat de verwijzing zonder meer naar Europese verordeningen - geschreven in een EU-context - in de praktijk voor verwarring kan zorgen wanneer het WIPR wordt gehanteerd in een casus met internationale (niet-Europese) aanknopingspunten.

Deze bemerking brengt de OVB ertoe aan te dringen op een wetgevend initiatief ter coördinatie van de verschillende regelgevingen inzake internationaal privaatrecht (*hierna: IPR*), zodat de diverse actoren binnen Justitie aan de hand van één duidelijk instrument het overzicht hebben van alle toepasselijke regels van het IPR per materie.

Titel 5 - Diverse wijzigingen op het gebied van het familierecht en met betrekking tot de familierechtbank

Hoewel de OVB geen probleem heeft met de aangebrachte punctuele wijzigingen, wenst ze haar suggestie te herhalen² dat er initiatieven worden genomen tot een meer eenvormige werkwijze en een meer gelijklopende interpretatie van de wettelijke procedureregels bij de verschillende familierechtbanken in ons land.

Artikelen 70-72 van het wetsontwerp schaffen de bevoegdheid van de vrederechter af inzake vorderingen betreffende de onderhoudsuitkeringen die verband houden met het recht op een leefloon. Luidens de memorie van toelichting zullen de standaardregels van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing zijn op de geschillen inzake de terugvordering en invordering van het leefloon. Aan de bevoegdheid van de familierechtbank inzake 'gewone' geschillen over onderhoudsverplichtingen wordt niet geraakt.

De OVB betreurt, zoals eerder uiteengezet in haar standpunt ten aanzien van het voorontwerp potpourri V, dat de bevoegdheid voor geschillen inzake de terugvordering en invordering van leefloon niet wordt toegewezen aan de arbeidsrechtbank, die overeenkomstig artikel 580, 8°d Ger.W. thans reeds kennis neemt van "*de geschillen betreffende de toepassing van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, inzake de betwistingen betreffende de toekenning, de herziening, de weigering en de terugbetaling door de*

---

² Zoals geformuleerd in haar schriftelijk advies van 26 februari 2015 bij het wetsvoorstel van 18 december 2014 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de persoonlijke verschijning in familiezaken betreft, *Parl.St.* Kamer 2014-15, nr. 54K0724/001.

gerechtigde, van de maatschappelijke dienstverlening, en de toepassing van de administratieve sancties bepaald door de wetgeving ter zake”.

Titel 9 – Wijzigingen met betrekking tot de verklaring tot aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving of verwerping van een nalatenschap en invoering van een centraal erfrechtregister

De artikelen 115-116 van het wetsontwerp voorzien dat de verwerping van een nalatenschap of de verklaring van aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving voortaan enkel kunnen gebeuren door middel van een verklaring afgelegd ten overstaan van een notaris in authentieke vorm. Beide verklaringen zullen met andere woorden niet langer kunnen worden gedaan op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, noch in de vorm van een onderhandse akte ten overstaan van een notaris. Hoewel de OVB het nut inziet van de ontlasting van de griffies en van het centraliseren van deze formaliteiten bij één instantie, heeft ze bedenkingen bij de verplichting om beide verklaringen enkel nog in een authentieke akte te kunnen opnemen. Zo kan worden verwacht dat een notariële akte gevoelig meer zal kosten dan het afleggen van een verklaring op de griffie. Het huidige wetsontwerp voorziet echter onvoldoende waarborgen om het risico op een verhoging van de kosten voor de rechtzoekende – die geen andere keuze zal hebben dan de verklaringen af te leggen voor een notaris – te ondervangen.

Advocaten zullen verklaringen van aanvaarding van nalatenschappen onder voorrecht van boedelbeschrijving of verklaringen van verwerping in de toekomst niet langer kunnen raadplegen via het register van deze verklaringen dat ter griffie wordt bijgehouden. Het wetsontwerp voert in de artikelen 117 e.v. namelijk een centraal erfrechtregister in, beheerd door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, waarin deze verklaringen zullen worden geregistreerd. De OVB acht het onontbeerlijk dat advocaten, als belangrijke actoren binnen Justitie, niet ongelijk behandeld worden ten aanzien van notarissen³ en toegang krijgen tot het centraal erfrechtregister. Dit kan perfect georganiseerd worden via het Digitaal Platform voor de Advocaat (*ofwel: DPA*), naar analogie van de huidige toegang van Vlaamse advocaten tot online diensten van het Rijksregister, het Centraal Bestand Beslagberichten en Graydon. De OVB dringt er op aan dat voormelde toegang uitdrukkelijk wordt ingeschreven in het wetsontwerp. De Raad van State adviseert overigens in het licht van het wettigheidsbeginsel van artikel 22 Gw. dat de wetgever minstens de essentiële aspecten van de toegang zelf regelt. Op die manier geeft de Raad van State aan dat de machtiging verleend aan de Koning in dat verband te ruim is.

---

³ Verwezen kan worden naar het beroep dat door de OVB werd ingediend bij het Grondwettelijk Hof op 25 april 2016 tot vernietiging van de artikelen 9 en 40 van de wet van 19 oktober 2015 houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie (bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 22 oktober 2015) en dat betrekking heeft op de toegang tot en het gebruik van het “Centraal register voor de invordering van onbetwiste geldschulden”.

Titel 10 – Notariaat

Het artikel 132 schaft de neerlegging af van een gelijkvormig afschrift van het proces-verbaal van de opening en van de staat van eigenhandige en internationale testamenten samen met een gewaarmerkte fotokopie van deze testamenten, hetgeen diende te gebeuren ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement waar de erfenis is opgevallen.

De OVB verwijst naar haar voorgaande bemerkingen over titel 9, artikelen 117 en volgende en uit opnieuw haar bezorgdheid over de toegang voor advocaten tot documenten die tot nu toe geraadpleegd konden worden via de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Zoals verwoord in het standpunt naar aanleiding van het voorontwerp, lijkt het de OVB essentieel dat aan advocaten toegang zou worden verschaft tot het Centraal Register voor Testamenten (*hierna: C.R.T.*) in de schoot van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, zodat advocaten weten bij welke notaris ze terecht kunnen voor informatie omtrent een bepaald testament. Net als notarissen zouden advocaten kennis moeten kunnen nemen van de geregistreerde testamenten eens een persoon overlijdt. Het komt immers vaak voor dat een advocaat geconsulteerd wordt voor advies in het kader van een opgevallen nalatenschap. Ook hier kan voor de praktische uitwerking gedacht worden aan het DPA.

Titel 11 – Diverse procedurele bepalingen

Artikel 141: veralgemening sanctie niet-naleving conclusiekalender

Artikel 141 veralgemeent de sanctie op de niet-naleving van de conclusiekalender, zijnde de wering uit de debatten.

De OVB verzet zich tegen overmatig strenge sancties op de niet-naleving van de conclusiekalender. Ze merkt daarbij op dat een zekere flexibiliteit in bepaalde gevallen net een oplossing dichterbij kan brengen.

De OVB kan zich vinden in de vervanging van de woord “*déposées*” door het woord “*remises*” in artikel 747, §2 , derde lid. Reeds eerder had de OVB in haar standpunt ten aanzien van het voorontwerp potpourri V immers gewaarschuwd voor een overmatig formalisme door de neerlegging ter griffie te verankeren in de wet. De parlementaire voorbereiding verklaart daarover thans: “*in het voorontwerp was ervoor geopteerd in de Franse tekst systematisch de noties “dépot” of “déposer” te gebruiken. De Raad van State vreest echter dat hiermee de mogelijkheid zou worden uitgesloten om conclusies per post naar de griffie te zenden, en verkiest daarom de z.i. ruimere begrippen “remise” of “remettre”, terwijl gepreciseerd zou moeten worden dat dit zowel via (letterlijke) “dépot” op de griffie als door toezending per post zou kunnen gebeuren. Aangezien het er alleen maar op aankomt elke mogelijke discussie uit te sluiten, wordt die suggestie gevolgd.*”

Artikel 150: verstekregel

Artikel 150 bevat een zeer ingrijpende beperking van de mogelijkheid om verzet te doen. Het stelt namelijk voor om artikel 1047, eerste lid Ger.W. zodanig te wijzigen dat verzet niet langer mogelijk is tegen ieder verstekvonnis, maar alleen tegen verstekvonnissen die in laatste aanleg

zijn geweest. Tegen een appellabel verstekvonnis zou daardoor in het geheel geen verzet meer kunnen worden gedaan.

Het voorontwerp bevatte reeds een (weliswaar minder strenge maar toch al zeer verregaande) beperking van de mogelijkheid om verzet te doen door het alleen nog toe te laten in geval van omstandigheden buiten de wil van de verzetdoende partij. Terecht stelde de memorie van toelichting toen nog dat rekening moet worden gehouden met de Europese minimumnormen voor heroverweging in uitzonderingsgevallen, zoals voorzien in artikel 19 verordening 805/2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen (*hierna: EET-verordening*).

De OVB uitte reeds scherpe kritiek op die voorgenomen indijking van de verzetsmogelijkheden. Door een nog strengere beperking op te nemen dan het voorontwerp, voldoet het wetsontwerp bovendien al helemaal niet aan de minimumnormen van de EET-verordening. Verschillende auteurs schrijven immers vandaag reeds dat de bestaande verzetsprocedure al niet volstaat. Zo stelt SMETS bijvoorbeeld dat de mogelijkheid om zich te beroepen op overmacht niet kan worden gelijkgesteld met het bestaan van een procedure tot heroverweging in de zin van artikel 19 EET-verordening⁴. Zo ook schrijft PERTEGÁS dat “[e]en meerderheid van auteurs [...] vindt dat het verzet (en bij uitbreiding de andere naar Belgisch recht beschikbare gewone en buitengewone rechtsmiddelen) aan de criteria van artikel 19 EET-Vo niet voldoet”⁵. De huidige verzetsregeling - en *a fortiori* een nog verdere beperking ervan - heeft tot zeer betreurenswaardig gevolg dat in België uitgesproken beslissingen buiten de EET-verordening vallen.

Daarom vraagt de OVB de wetgever om de huidige regeling ongewijzigd te laten. Zij zou integendeel zelfs moeten worden uitgebreid, wil men aan de minimumnormen van de EET-verordening voldoen. Indien de wetgever toch van oordeel is dat de mogelijkheden tot verzet beperkt zouden moeten worden, pleit de OVB in ondergeschikte orde voor een overname van de tweede potpourri-wet, waardoor dit onderdeel van het wetsontwerp duidelijk geïnspireerd is. Tijdens de totstandkoming van potpourri II was op strafprocesrechtelijk gebied immers precies dezelfde problematiek aan de orde maar koos de wetgever voor een (volgens de OVB meer verdedigbaar) criterium om verzet ongedaan te verklaren, namelijk de afwezigheid van een ‘wettige reden van verschoning’ (artikelen 171 en 187 §6 Sv.). Wat de assisenprocedure betreft, bleven de mogelijkheden tot verzet overigens ongewijzigd (artikelen 356-358 Sv.). De OVB is van mening dat in het burgerlijk procesrecht een zelfde mate van terughoudendheid gepast is: wanneer sprake is van wettige redenen om verstek te laten, die door de rechter aanvaard worden, moet ook in burgerlijke zaken een verzetsprocedure mogelijk zijn. De eenvormigheid van criteria in het burgerlijk procesrecht en in het strafprocesrecht zou de rechtszekerheid bovendien zeer ten goede komen.

In het algemeen waarschuwt de OVB tevens voor de verlaging van de bescherming van procedurele grondrechten onder het niveau dat door het EVRM wordt geboden.

Ten slotte wijst de OVB erop dat het oorspronkelijke wetsontwerp van de vierde potpourri-wet (PP IV) met betrekking tot de bijzondere bepalingen voor de rechtspleging voor de rechtbank van

---

⁴ A. SMETS, “Het Europese betalingsbevel: Vo. Nr. 1896/2006 van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure en het recht op tegenspraak van de schuldenaar, *T.Vred.* 2010, afl. 3, (51) 66-67.

⁵ M. PERTEGÁS, “De Europese executoriale titel in perspectief” in A. VAN OEVELEN, R. DE CORTE, J. MEEUSEN, S. RUTTEN en M. PERTEGÁS, *Hulde aan prof. dr. Jean Laenens*, Antwerpen, Intersentia, 2008, (211) 215.

koophandel in artikel 69, 4° bepaalde dat de dagvaarding “op straffe van nietigheid, de tekst van de artikelen 1385quaterdecies/4 en 1385quaterdecies/12” bevatte:

Het ontworpen artikel 1385quaterdecies/4 bepaalde: “*De verweerder neemt conclusie binnen vijfenveertig dagen na de dagvaarding. In geval van toepassing van artikel 709 wordt de termijn verlengd overeenkomstig artikel 55. In geval van toepassing van artikel 708 kan de voorzitter een verkorte antwoordtermijn bepalen of de verweerder van antwoord ontslaan.*

Aan de conclusie worden de geïnventariseerde stavingstukken waarvan de verweerder gebruik wenst te maken toegevoegd.

Laattijdige conclusies of laattijdige stukken worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Het is de verweerder niet toegestaan zich in de verdere rechtspleging te beroepen op andere middelen of stukken, tenzij om te antwoorden op repliek waarop hij redelijkerwijze niet vermocht te anticiperen.”.

Artikel 1385quaterdecies/12 bepaalde dan weer dat: “§ 1. *Indien een van de partijen niet verschijnt op de inleidende zitting of op de zitting waarop de zaak is bepaald of waartoe zij is verdaagd, kan tegen haar vonnis bij verstek worden gevorderd. De rechtspleging is evenwel steeds op tegenspraak ten aanzien van de eiser en, indien hij conclusie heeft genomen, van de verweerder.*

§ 2. *Verzet tegen een verstekvonnis wordt slechts toegelaten indien de verzetdoende partij aantoont dat omstandigheden buiten haar wil haar redelijkerwijze hebben belet of, indien de dagvaarding aan de persoon werd betekend, het haar onmogelijk hebben gemaakt conclusie te nemen, wat in de akte van verzet wordt uiteengezet, op straffe van onontvankelijkheid van het verzet.*

§ 3. *De artikelen 1047, vierde lid, 1385quaterdecies/2 en 385quaterdecies/3 zijn niet toepasselijk op het verzet of de akte van verzet. De akte van verzet bevat, overeenkomstig artikel 744, de opgaven bedoeld in die bepaling. Aan die akte worden de geïnventariseerde stavingstukken waarvan de eiser op verzet gebruik wenst te maken toegevoegd. Laattijdige stukken worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Het is de eiser op verzet niet toegestaan zich in de verdere rechtspleging te beroepen op andere middelen of stukken, tenzij om te antwoorden op repliek waarop hij redelijkerwijze niet vermocht te anticiperen.*

De oorspronkelijke dagvaarding geldt als conclusie voor de verweerder op verzet.

Op de inleidingszitting van het verzet wordt gehandeld overeenkomstig 1385quaterdecies/8.”.

De ontworpen regeling uit potpourri IV bouwde aldus een veiligheid in die de burger van meet af aan informeert over de gevolgen van verstek en de voorwaarden om verzet aan te tekenen. De OVB acht het aangewezen om deze veiligheid ook hier in te bouwen.

Artikel 151: appellabiliteit van beslissingen alvorens recht te doen

Artikel 151 behandelt de appellabiliteit van beslissingen alvorens recht te doen ex artikel 1050 Ger.W., “*tenzij de rechter anders bepaalt*”. Dit betekent dat hij dit ook ambtshalve kan, en dus in deze niet afhankelijk is van de wil van partijen. Tevens worden de artikelen 1397 en 1398 Ger.W. in dezelfde zin aangepast.

De OVB waarschuwt in dit verband voor een uitholling van het beschikkingsbeginsel. Bovendien kan de OVB enkel haar reserves herhalen ten aanzien van de niet-onmiddellijke appellabiliteit van tussenvonnissen: De OVB merkt op dat een negatief gevolg kan zijn dat veel nutteloze kosten zullen moeten worden gemaakt indien geen hoger beroep mogelijk is tegen een onterecht opgelegd deskundigenonderzoek.

Ten slotte wenst de OVB nog een suggestie aan te dragen met betrekking tot de interactie tussen artikel 1397, tweede lid Ger.W. en artikel 1495, tweede lid Ger.W.:

Als een geldsomveroordeling in een beslissing op tegenspraak waartegen hoger beroep openstaat niet uitvoerbaar bij voorraad wordt verklaard, zou de aanwending van hoger beroep de tenuitvoerlegging schorsen, maar het lopen van de termijn voor hoger beroep niet. Hierover merkten de LEVAL en VAN COMPERNOLLE in de door het ontwerp veelvuldig geciteerde bijdrage eerder op dat “*le législateur n’a aucunement veillé à assurer une cohérence de nature à éviter la saisine de la Cour constitutionnelle*”⁶.

Het tweede lid van artikel 1495 Ger.W zou dus moeten stellen:

“Onverminderd het bewarend beslag bedoeld in artikel 1414, kan de veroordeling tot betaling van een som geld, die het voorwerp is van een beslissing waartegen nog verzet openstaat, niet worden ten uitvoer gelegd voor het verstrijken van een maand na de betekening van de beslissing, tenzij voorlopige tenuitvoerlegging daarvan is gelast. [De veroordeling tot betaling van een som geld, die het voorwerp is van een beslissing op tegenspraak waartegen nog hoger beroep openstaat en die niet uitvoerbaar bij voorraad werd verklaard, kan niet worden ten uitvoer gelegd voor het verstrijken van een maand na de betekening van de beslissing].”

Artikel 152: opheffing artikel 1064 Ger.W.: veralgemening sanctie niet-naleving conclusiekalender

---

Artikel 152 behandelt de opheffing van artikel 1064 Ger.W. Laatstgenoemd artikel is zonder voorwerp geworden vermits de dwingende conclusiekalender nu ook in hoger beroep toepasselijk wordt gemaakt.

De OVB waarschuwt als vanouds voor dwingende conclusiekalenders.

Titel 17 - Verzetsprocedure voor derden bij rechtshulpverzoek

---

Artikel 211: nieuwe verzetsprocedure voor derden bij rechtshulpverzoek

---

Artikel 211 ontwerpt een nieuwe procedure die derde belanghebbenden toelaat hun rechten te doen gelden ten aanzien van goederen die in beslag zijn genomen na een buitenlands rechtshulpverzoek waarin België gevraagd wordt om een huiszoeking uit te voeren. Daartoe wordt een vijfde paragraaf toegevoegd aan artikel 6 van de rechtshulpwet van 9 december 2004. De OVB stelt het op prijs dat een regeling wordt uitgewerkt, maar heeft ernstige twijfels over de grondwettigheid van de gekozen oplossing. Zo juicht de OVB toe dat derde belanghebbenden tegen de beslissing van de procureur des Konings verzet kunnen doen bij de raadkamer en dat hoger beroep openstaat bij de KI, maar betreurt zij dat de ontworpen regeling iedere vorm van cassatievoorziening uitdrukkelijk uitsluit.

Zeer terecht immers wees de Raad van State erop dat de steller van het wetsontwerp moet nagaan of de afwijking van de gemeenrechtelijke regeling wel verantwoord is in het licht van het

---

⁶ JT 2015, 802

gelijkheidsbeginsel (artikelen 10-11 Gw.) én het mensenrecht op toegang tot de rechter (artikel 6 EVRM). Tevens merkte de Raad zeer terecht op dat wat momenteel in de memorie van toelichting vermeld staat, namelijk dat er “*uitdrukkelijk voor [wordt] gekozen om het arrest van de [KI] niet open te stellen voor een voorziening in cassatie*” (MvT, p. 164), uiteraard geen verantwoording uitmaakt (Adv.RvS, p. 478). De OVB vraagt de wetgever dan ook om aan die dreigende discriminatie een einde te maken en cassatievoorziening opnieuw open te stellen.

Titel 18 - Rechterlijke organisatie

De OVB wil als algemene bedenking bij het luik rechterlijke organisatie formuleren dat ze de stellige indruk heeft dat tal van bepalingen in de feiten vooruitlopen op het al lang in het vooruitzicht gestelde *Masterplan Gerechtsgebouwen*, dat nochtans een speerpunt vormde in het Justitieplan dat de minister meer dan een jaar geleden presenteerde.

De OVB zou in die omstandigheden, samen met de leden van de Commissie Justitie van de Kamer die de minister van Justitie daarover al talloze malen hebben geïnterpelleerd de voorbije maanden, veeleer verkiezen dat er kleur wordt bekend en dat er een einde wordt gemaakt aan de heersende onduidelijkheid, zodat rechtzoekenden, magistraten, advocaten en de andere juridische actoren eindelijk weten waar ze aan toe zijn. De regering moet duidelijk maken waar ze nog op welk niveau recht wil laten spreken, zodat het maatschappelijk debat daarover kan worden gevoerd.

Artikel 212: handhaving voorlopige hechtenis in de gevangenis

Artikel 212 creëert de mogelijkheid om zittingen van de raadkamer inzake overleverings- en uitleveringsprocedures in de gevangenis te laten plaatsvinden. De memorie van toelichting overweegt daarbij dat de burgerlijke partijen niet tussenkomen in zulke procedures, zodat de bezorgdheid dat een zitting in de gevangenis voor hen een belastende ervaring kan zijn, komt te vervallen (MvT, p. 165). De OVB betreurt de verdere uitbreiding van artikel 76 Ger.W. en herhaalt haar standpunt dat het vermoeden van onschuld en de onpartijdigheid van de rechter ernstig in het gedrang komen wanneer hij de verdachte in de gevangenis zelf berecht. Zij deelt de bezorgdheid om de burgerlijke partijen en vraagt tevens de nodige bezorgdheid om de vooralsnog onschuldige verdachte. Net zoals veiligheidsproblemen (waaraan door passende voorzorgsmaatregelen overigens steeds kan worden verholpen) niet zwaar genoeg doorwegen om de ongerustheid over de burgerlijke partijen weg te nemen, kunnen zij geen reden zijn om aan het vermoeden van onschuld te raken.

Het arrest van het Grondwettelijk Hof van 14 januari 2016 stelt bovendien twee zeer belangrijke voorwaarden aan de mogelijkheid om zitting te houden in de gevangenis, namelijk (i) dat de zittingen alleen in het administratieve gedeelte van het gevangenisterrein mogen plaatsvinden; en (ii) dat de rechter *in concreto* moet vaststellen dat er inderdaad sprake is van feitelijke veiligheidsredenen om de zitting in de gevangenis te laten doorgaan (zie overwegingen B.11.2 en B.11.3). De OVB beveelt de wetgever dan ook ten stelligste aan om die voorwaarden uitdrukkelijk in artikel 76 Ger.W. te preciseren, zodat de *ratio legis* duidelijk is en zittingen in de gevangenis geen automatisme worden.

Artikel 214: tijdelijke verplaatsing zetel van afdeling van een rechtbank

---

Artikel 214 van het wetsontwerp voegt een nieuw artikel 86*bis* in het Gerechtelijk Wetboek in, dat bepaalt dat de Koning de zetel van een afdeling van een rechtbank (en in voorkomend geval de rechtbank zelf indien die slechts een zetel telt) via een in de Ministerraad overlegd besluit tijdelijk kan verplaatsen naar een andere gemeente van het arrondissement of het rechtsgebied.

De OVB is tevreden dat werd ingegaan op haar verzoek om hierover, gelet op de grote impact voor de betrokken rechtzoekenden en hun raadslieden, ook het advies van de stafhouder(s) van de betrokken Orde(s) te vragen, zoals trouwens ook de Raad van State had aangeraden in zijn advies.

De OVB begrijpt dat omstandigheden van overmacht, behoefte van de dienst, efficiëntie, goed beheer van het patrimonium en van de infrastructuur in hoofde van de minister van Justitie en de magistratuur kunnen worden ingeroepen als motief voor een overplaatsing, maar meent dat de dienstverlening van de openbare dienst die Justitie is naar de rechtzoekenden nooit in het gedrang mag komen en minstens als bijkomend criterium zou moeten gelden.

De OVB blijft betreuren dat geen duidelijke einddatum wordt bepaald van dergelijke tijdelijke verplaatsing. De vrees bestaat immers dat een tijdelijke overplaatsing van een zetel van een afdeling van een rechtbank wellicht zal resulteren in een definitieve afschaffing van die zetel. Met het oog daarop pleit de OVB ervoor om de tijdelijke overplaatsing telkens te begrenzen tot een korte periode van maximum zes maanden, waarna na afloop opnieuw moet worden geëvalueerd, en het aantal periodes van tijdelijke overplaatsing te beperken tot maximum zes. De OVB meent dat een dergelijke periode van aldus in totaal drie jaar zou moeten kunnen volstaan om de motieven die ten grondslag van de tijdelijke overplaatsing liggen aan te pakken en verzet zich in elk geval met klem tegen een verlenging van de tijdelijke overplaatsing *ad perpetuam*.

Artikel 215: zitting jeugd- of familiekamers hof van beroep in een plaats in een andere provincie van het rechtsgebied van het hof van beroep

---

Artikel 215 van het wetsontwerp vult artikel 101 Ger.W. aan met de bepaling dat de Koning kan toelaten dat één of meer jeugd- of familiekamers van het hof van beroep zitting kunnen houden in de zetel of de afdeling van een rechtbank van eerste aanleg in een andere provincie van het rechtsgebied van het hof van beroep voor de behandeling van de hogere beroepen tegen de vonnissen van de jeugd- en familierechtbanken binnen de afdelingen van de rechtbank van eerste aanleg van de betrokken provincie/gerechtelijk arrondissement.

De OVB verheugt er zich over dat thans ook de omgekeerde mobiliteit van de magistratuur gestalte krijgt en de rechtzoekende zich minder moet verplaatsen.

De OVB is tevreden dat de memorie van toelichting nu uitdrukkelijk vermeldt dat het alleen maar gaat om het zitting houden van de kamers van het hof van beroep en niet om het inrichten van een nieuwe gedecentraliseerde afdeling. De OVB blijft wel wijzen op mogelijke toepassingsproblemen, die de wetgever toch op één of andere manier zal moeten verduidelijken. In het bijzonder zou nog nader moeten worden bepaald of de voorgestelde regeling zal gelden voor alle zaken - zoals wellicht te verkiezen valt - dan wel of rechtzoekenden desgevallend nog zouden kunnen vragen om hun zaak alsnog te laten behandelen op de zetel van het hof van beroep.

Artikel 217: tijdelijke verplaatsing zetel van een afdeling van een hof

---

Artikel 217 van het wetsontwerp voegt een nieuw artikel 113^{quater} in het Gerechtelijk Wetboek in, dat bepaalt dat de Koning de zetel van een afdeling van het hof van beroep of het arbeidshof via een in de Ministerraad overlegd besluit tijdelijk kan verplaatsen naar een andere gemeente van het arrondissement of het rechtsgebied.

De OVB is tevreden dat werd ingegaan op haar verzoek om hierover, gelet op de grote impact voor de betrokken rechtzoekenden en hun raadslieden, ook het advies van de stafhouder(s) van de betrokken Orde(s) te vragen, zoals trouwens ook de Raad van State had aangeraden in zijn advies.

De OVB verwijst voor het overige naar haar opmerkingen bij artikel 214 van het wetsontwerp.

